

*Załącznik do Uchwały Nr XXXIV/159/20
Rady Miejskiej we Włodawie
z dnia 27 listopada 2020 r.*

**Miejski Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie
Miasta Włodawa
na lata 2021-2025**

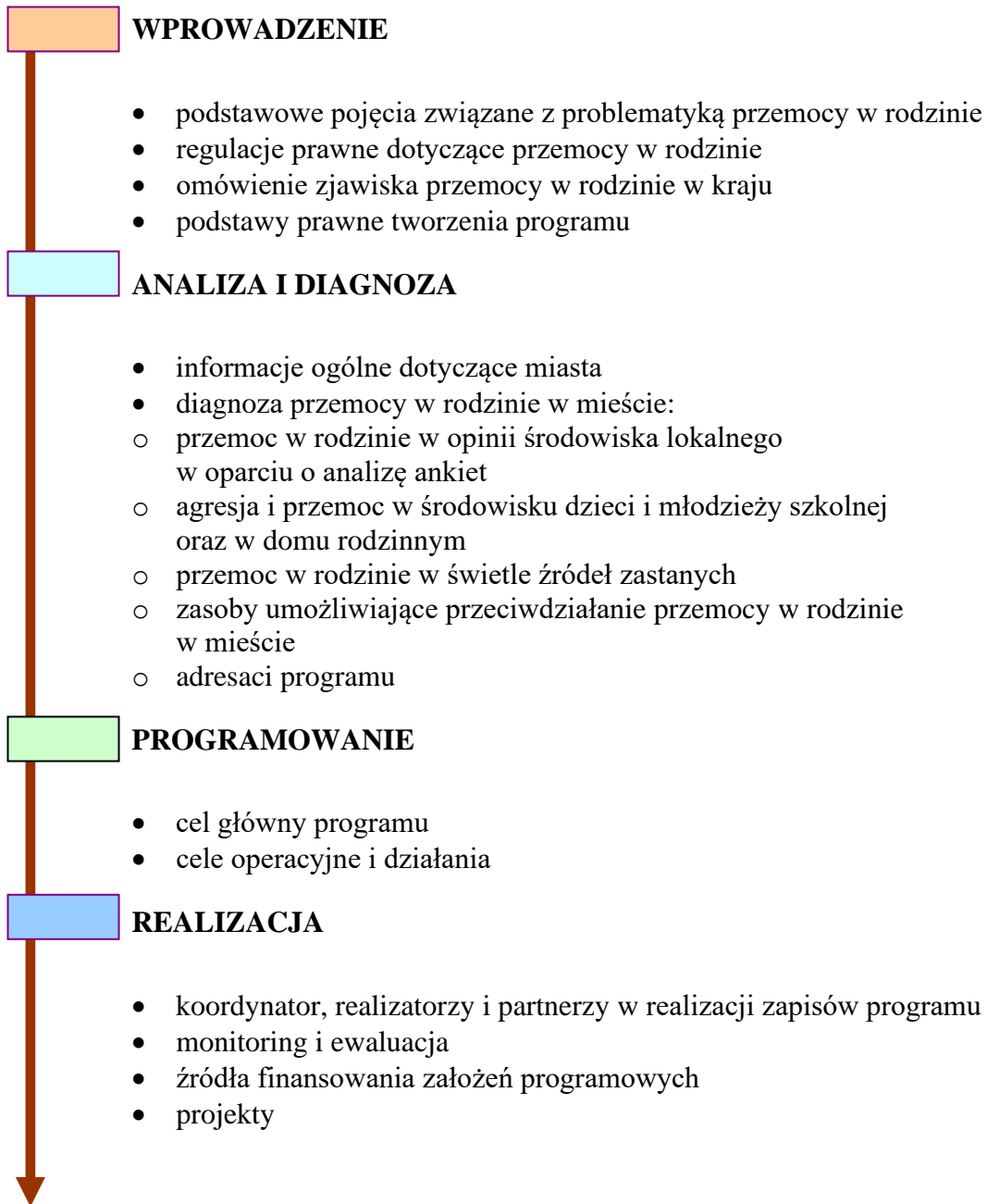

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	4
1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	4
2. RODZAJE, FORMY I FAZY PRZEMOCY W RODZINIE	4
3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU	6
4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	11
II. ANALIZA I DIAGNOZA	11
2. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W MIEŚCIE	12
2.1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA	12
2.2. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE NA POTRZEBY PROGRAMU	14
2.2.1. PRZEMOC W RODZINIE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	15
2.2.2. NEGATYWNE ZACHOWANIA I ZJAWISKA PATOLOGICZNE W OTOCZENIU SZKOLNYM I RODZINNYM UCZNIÓW	23
2.3. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH	27
3. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE W MIEŚCIE	31
3.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W MIEŚCIE	31
3.2. PODMIOTY SPOZA MIASTA WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW	33
3.3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE	34
3.4. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM	35
4. ANALIZA SWOT	35
5. ADRESACI PROGRAMU	39
III. PROGRAMOWANIE	39
1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	40
1. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA, HARMONOGRAM, REALIZATORZY I PARTNERZY, WSKAŹNIKI, ZAKŁADANE REZULTATY	41
3. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY	48
4. MONITORING I EWALUACJA	48
5. FINANSOWANIE	49
6. PROJEKTY	49

MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE MIASTA WŁODAWA NA LATA 2021-2025 – STRUKTURA DOKUMENTU

Na poniższym diagramie przedstawiono strukturę dokumentu programu.

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218). Artykuł 2. pkt 2. tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako: „należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

2. RODZAJE, FORMY I FAZY PRZEMOCY W RODZINIE

Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy: **fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną i zaniedbanie**. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

rodzaje przemocy	formy zachowań
przemoc fizyczna - naruszenie nietykalności fizycznej	popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie,, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.
przemoc psychiczna - naruszenie godności osobistej	obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp.
przemoc seksualna - naruszenie intymności	wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.
przemoc ekonomiczna - naruszenie własności	niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.
zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki	niedawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb:

ze strony osób
bliskich.

mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Amerykańska psycholog Leonora E. Walker badając kobiety doznające przemocy w rodzinie opisała pewne cyklicznie pojawiające się w ich związkach zdarzenia. Na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy:

1. Faza narastania napięcia:

Tę pierwszą fazę cyklu przemocy charakteryzuje pojawienie się coraz więcej sytuacji konfliktowych oraz wyczuwalny wzrost napięcia w związku. Partner staje się drażliwy, każdy drobiazg wyprowadza go z równowagi, jest ciągle spięty i poirytowany, swoje emocje wyładowuje na partnerce: może ją poniżać, krytykować. Sprawia wrażenie, jakby nie panował nad swoim gniewem. Każdy szczegół jest dobrym pretekstem do wszczęcia konfliktu i awantury. W tej fazie partner może więcej pić alkoholu, przyjmować narkotyki lub inne substancje odurzające.

2. Faza ostrej przemocy:

W tej fazie napięcie, które narastało w partnerze znajduje upust. Zachowanie jego staje się bardzo nieprzewidywalne, gwałtowne, często wpada w szał. Wybuchy gniewu mogą wywołać małe drobiazgi np. pozostawienie jakiejś rzeczy w danym miejscu, opóźnienie posiłku. Dochodzi do eksplozji zachowań agresywnych, które mogą objawiać się biciem pięściami, przedmiotami (książka, garnek, kabel itp.), kopaniem, grożeniem bronią, duszeniem. Można zaobserwować również silne natężenie agresji słownej.

3. Faza miodowego miesiąca:

W momencie, kiedy sprawca wyładował już swoje emocje i wie, że przekroczył różne granice, zmienia się w zupełnie inną osobę. Zaczyna przeproszać partnerkę za to co zrobił, szczerze żałuje swojego zachowania, obiecuje, że to już nigdy się nie powtórzy, że nie wie zupełnie co się z nim stało, starając się znaleźć zewnętrzne wytłumaczenia dla swojego zachowania.

Faza miodowego miesiąca jednak mija i niebawem zatacza się krąg i znowu pojawia się faza narastania napięcia. Ta faza cyklu przemocy ma niezwykle silny wpływ na pozostawanie osoby jej doznającej w krzywdzącym związku. To tutaj powstają złudne nadzieje, że sprawca zmieni się. Łatwo pod wpływem tego, co dzieje się w tej fazie, zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch etapów. Prawdziwym zagrożeniem, jakie niesie ze sobą ta faza jest fakt, że przemoc w następnym cyklu jest jeszcze gwałtowniejsza. Cykle takie mogą trwać przez wiele

lat, przy czym zwykle skracają się fazy "miodowego miesiąca", wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy.

Informacje uzyskane z Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są **osoby niepełnosprawne i ludzie starsi**.

Najczęstszym objawem obserwowanym u osób doznających przemocy jest **wyuczona bezradność**. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych. Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, zarówno wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby pozbawienia życia). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się **syndromu wyuczonej bezradności**.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc;
- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację;
- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Skutki wyuczonej bezradności łagodzi stopniowe odzyskiwanie przez osobę doznającą przemocy kontroli nad swoją osobą i swoim życiem. Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość **potrzebuje pomocy innych**. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Przestępstwa polegające na znęcaniu się nad osobą najbliższą należą w Polsce, obok kradzieży cudzej rzeczy, przestępstw drogowych, kradzieży z włamaniem, rozbojów i wymuszeń rozbójniczych, przestępstw narkotykowych, fałszerstw oraz oszustw kryminalnych i gospodarczych, do najczęściej popełnianych. Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska przemocy w rodzinie ujawniają, że w 2019 roku liczba ofiar przemocy domowej kształtowała się na poziomie 88 032 osób (w tym 65 195 kobiet, 12 161 dzieci i młodzieży do 18. roku życia i 10 676 mężczyzn). Szczegółowe dane za lata 2016 - 2019 prezentuje poniższa tabela. Należy zaznaczyć, że od 2012 roku zmienił się system rejestracji statystycznej w związku z przemocą domową, stąd też prezentowane liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskie Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów upoważnionych do zwalczania przemocy domowej.

Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za lata 2016-2019

liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”/liczba ofiar i sprawców przemocy/liczba podejrzewanych o stosowanie przemocy	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	73 531 (w tym 59 590 wszczynających procedurę i 13 941 przypadków w trakcie procedury)	75 662 (w tym 61 980 wszczynających procedurę i 13 682 przypadków w trakcie procedury)	73 153 (w tym 59 829 wszczynających procedurę i 13 324 przypadków w trakcie procedury)	74 313 (w tym 61 076 wszczynających procedurę i 13 257 przypadków w trakcie procedury)
ogólna liczba ofiar przemocy	91 789	92 529	88 133	88 032
liczba ofiar – kobiet	66 930	67 984	65 057	65 195
liczba ofiar – mężczyzn	10 636	11 030	10 672	10 676
liczba ofiar – małoletnich	14 223	13 515	12 404	12 161
ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	74 155	76 206	73 654	74 910
liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	5 461	5 878	6 045	6 448
liczba podejrzewanych sprawców – mężczyzn	68 321	70 035	67 306	68 148
liczba podejrzewanych sprawców – nieletnich	373	293	303	314
ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	46 537	46 092	43 182	42 583
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – kobiety	1 993	2 028	1 903	2 126

podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – mężczyźni	44 499	44 037	41 257	40 435
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – nieletni	45	27	22	22
liczba dzieci umieszczonych w niezagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	598	413	427	309

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

W sierpniu 2019 r. Kantar Polska na zlecenie Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej przeprowadził "Ogólnopolską diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie". Badanie przeprowadzono na reprezentatywnej próbie dwóch tysięcy respondentów z wszystkich szesnastu województw. Sam raport powstał w październiku 2019 r. Najważniejsze wnioski badania zawarto poniżej.

Według Polaków przemoc w rodzinie jest zjawiskiem stosunkowo częstym. Najpowszechniejszą formą przemocy jest **przemoc psychiczna**. W ostatnim roku przemocy psychicznej doświadczyło 29 % badanych. Na przełomie całego życia 40% badanych przyznaje, że doświadczyło tej formy przemocy więcej niż raz w życiu. Jednocześnie określenie skali tego rodzaju przemocy jest w dużym stopniu uzależnione od przyjętej definicji. Przemoc psychiczną można bowiem rozumieć bardzo szeroko.

Co czwarty Polak (23%) doświadczył kiedykolwiek **przemocy fizycznej**, niemniej jednak na wielokrotne doznawanie przemocy wskazało 16% osób. W ostatnim roku tej formy przemocy doświadczyło 14 % badanych. Przy czym badania pokazały, że osoby które deklarowały, że doznały w swoim życiu przemocy fizycznej, wskazywały najczęściej, iż doświadczenie to miało miejsce wiele lat temu, najprawdopodobniej w dzieciństwie.

Przemoc ekonomiczna dotknęła 13% badanych. Profesjonaliści przyznają, że stykają się w swojej pracy z tym rodzajem przemocy, jednak trudno im oszacować ogólną skalę zjawiska.

Jedynie 5% badanych stwierdziło, że doświadczyli **przemocy seksualnej**. Ten rodzaj przemocy rzadko wychodzi na jaw, gdyż Polacy wstydzą się mówić o tej sferze życia, a ponadto wiedza o przemocy seksualnej jest bardzo niska i często zachowania będące jej przejawem nie są tak postrzegane.

W badaniu ilościowym osoby w gorszej sytuacji materialnej częściej przyznają, że doświadczyły przemocy w rodzinie. Jednak eksperci zgodnie stwierdzają, że zjawisko to nie jest uzależnione od statusu społeczno-ekonomicznego rodziny. Badani najczęściej doznawali

przemocy ze strony mężów, partnerów i ojców lub żon, partnerek i matek. Eksperci opowiadali także o przypadkach, w których przemocy wobec rodziców dopuszczają się dzieci. Wyniki badania bardzo wyraźnie wskazują na korelację pomiędzy nadużywaniem alkoholu, a przemocą w rodzinie. To, że osoba dopuszczająca się przemocy była pod wpływem alkoholu, przyznaje od 30% osób, które dotknęła przemoc ekonomiczna do 44% osób, które dotknęła przemoc fizyczna. Eksperci potwierdzają, że problem nadużywania alkoholu jest silnie skorelowane ze zjawiskiem przemocy w rodzinach, podkreślali również, że spożywanie pozbawia hamulców.

Osoby doświadczające przemocy w rodzinie w większości przypadków nie szukają pomocy w związku z tym, co je spotkało. Niemniej jednak w przypadku, kiedy osoby te zdecydują się na szukanie wsparcia, to najczęściej po pomoc zwracały się te doświadczające przemocy fizycznej, psychicznej czy ekonomicznej (od 31% do 24%) a najrzadziej seksualnej – 11%. Eksperci zwracają uwagę na wiele barier, które powodują, że osoby doświadczające przemocy w rodzinie, nie szukają pomocy. Są to między innymi: niskie poczucie własnej wartości, uzależnienie psychiczne i ekonomiczne od osoby, która przemocy się dopuszcza, stereotypowe przekonania na temat tego, jakie zachowania w rodzinie są dopuszczalne. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie najczęściej także w rodzinie szukają pomocy w związku z zaistniałą sytuacją. Nieco rzadziej badani, których dotknęła przemoc, zgłaszali się na policję. Pojawiały się też liczne odpowiedzi dotyczące zgłaszania się do ośrodka pomocy społecznej. Podstawową formą pomocy, z której korzystały osoby doznające przemocy w rodzinie były: wsparcie psychologiczne (od 47% w przypadku przemocy psychicznej do 36% w przypadku przemocy ekonomicznej), pomoc prawna (od 38% do 12%) oraz pomoc socjalna/materialna (od 27% do 13%). Osoby, które doświadczyły przemocy w rodzinie i zwracały się w związku z tym o pomoc, dosyć wysoko oceniają jej skuteczność. Specjaliści zwracają natomiast uwagę, że skuteczność pomocy często zależy od motywacji osób doznających przemocy oraz chęci do współpracy.

Ważnym aspektem opisanym w badaniu jest **przemoc doświadczana w dzieciństwie**. Co trzeci badany przyznaje, że w dzieciństwie doświadczył przemocy psychicznej oraz fizycznej. Niemal co czwarty badany był w dzieciństwie świadkiem przemocy psychicznej w swoim domu. Niemal taki sam odsetek (23%) to osoby, w których domach w dzieciństwie występowała przemoc fizyczna. Najczęściej występującym doświadczeniem z dzieciństwa było stałe narzucanie swojego zdania, wydawanie rozkazów, które zostało dostrzeżone przez co trzeciego badanego (32%) w swoim dzieciństwie. Bicie, szarpanie, czy popychanie zdarzyło się w domach 29% Polaków.

Badanie przedstawia również aspekt **sprawcy przemocy**. Otóż 30% respondentów potwierdza bycie sprawcą przemocy w rodzinie – jednokrotnym, 9%, kilkukrotnym, 17% i wielokrotnym 3%. Oznacza to, że ponad 9 mln Polaków przyznaje się do stosowania przemocy w rodzinie, a około 6 mln było w takiej sytuacji kilkukrotnie, lub wielokrotnie. Do stosowania przemocy psychicznej przyznało się najwięcej osób (24%), w dalszej kolejności do fizycznej (11%), a w najmniejszym zakresie do ekonomicznej (5%) i seksualnej (2%). Wbrew stereotypom demograficzny profil sprawcy nie daje się łatwo określić. Ogólnie stosowanie przemocy nie jest powiązane z wiekiem, wykształceniem, wielkością miejsca zamieszkania, ani też z sytuacją zawodową, czy zdrowotną. Jeśli chodzi o ocenę sytuacji materialnej, to wraz z jej pogorszeniem rośnie udział osób, które kiedykolwiek stosowały przemoc. To, co łączy osoby stosujące przemoc w rodzinie, to przede wszystkim wspólne doświadczenia oraz środowisko, w którym się wychowywali i żyją. Są to więc w większości osoby, które same doświadczały przemocy oraz osoby w otoczeniu których przemoc jest codziennością. Dla przykładu wśród tych, którzy doświadczały przemocy wiele razy do bycia sprawcą przyznaje się 52% osób. Z kolei wśród osób, które w otoczeniu obserwują 3 lub 4 typy przemocy, sprawcy stanowią 48%. Przemoc w rodzinie jest więc zjawiskiem, które w pewnym zakresie przekazywane jest z pokolenia na pokolenie. Zdaniem ekspertów wielu sprawców łączą też wspólne postawy tj. np. mają potrzebę władzy i kontroli, poczucie bezkarności oraz nie rozumieją swojej winy. Specjaliści podkreślają, że polityki przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinny koncentrować się na sprawcach w większym zakresie niż dotychczas. Obecnie skala stosowania działań korekcyjno-edukacyjnych oraz terapeutycznych jest stosunkowo niewielka i sędziowie niechętnie kierują na nie sprawców. Z relacji sprawców wynika, że osobami doznającymi przemocy fizycznej są często dzieci, a zwłaszcza synowie, na których wskazuje 30% sprawców, ale też córki (21%). Oznacza to, że wciąż jest wiele do zrobienia w obszarze przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci. Potrzebne są nie tylko kampanie społeczne zmieniające świadomość ogółu, ale też edukacja dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców. Jeśli chodzi o problematykę nadużywania alkoholu przez sprawców przemocy w rodzinie to według sprawców przemocy używka ta towarzyszy stosowaniu przemocy, ale rzadziej niż powszechnie się uważa. Eksperci z kolei zauważają, że choć alkohol często współwystępuje ze zjawiskiem przemocy, to nie jest jego przyczyną. Z drugiej strony, z perspektywy policji daje się zauważyć, że w okresach świątecznych, gdy ludzie siadają do stołów i częściej spożywają alkohol, to zgłoszeń dotyczących przemocy w rodzinie jest więcej. Okres poprzedzający święta jest więc dobrym momentem na prowadzenie kampanii społecznych dotyczących przemocy w rodzinie.

4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Niniejszy Program jest zgodny z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218), który w ramach zadań własnych miasta przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego także następujące zadania:

- 1) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 2) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 3) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy to:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876),
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277),
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852),
5. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020,
6. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani dla Miasta Włodawa.

II. ANALIZA I DIAGNOZA

Trudności przy realizacji programu z uwzględnieniem m.in. możliwości organizacyjno-finansowych, prawnych, kadrowych, lokalowych:

We wdrażaniu Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie napotkano przede wszystkim trudności związane z odizolowaniem sprawców przemocy, od osób dotkniętych przemocą. Na terenie miasta Włodawa nie funkcjonują mieszkania chronione, dające możliwość w szybszy sposób odizolowanie osób doświadczających przemocy od ich oprawców.

Na terenie miasta działa Punkt Konsultacyjny dla ofiar przemocy w rodzinie, w którym porad prawnych udziela prawnik, Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej lub Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego we Włodawie. W ramach Centrum Profilaktyki i Rozwoju Osobowości prowadzone są terapie dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Jednak, jak zauważono, brakuje działań wspierających skierowanych bezpośrednio do osób dotkniętych przemocą w rodzinie (terapeuta itp.) oraz działań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu:

- edukowanie dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie;
- podnoszenie kompetencji członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego;
- podnoszenie świadomości mieszkańców, a w szczególności młodzieży szkolnej Miasta Włodawa w zakresie przemocy w rodzinie.

Najważniejsze programy i projekty, założenia, działania, wynikające z zapisów programu, które zostały zrealizowane:

- ścisła współpracy instytucji działających na rzecz rodziny;
- dystrybucja ulotek, plakatów oraz gadżetów profilaktycznych na temat przemocy i jej skutków;
- propagowanie wśród dzieci i młodzieży skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy;
- wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego, promujących zachowania nieagresywne;
- organizowanie konkursów wśród młodzieży szkolnej w zakresie zapobiegania przemocy;
- prowadzenie punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować:

- niewystarczające działania korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy;
- brak mieszkań chronionych

Przedsięwzięcia, które należy podjąć w nowym okresie programowania

- podjęcie działań interdyscyplinarnych skierowanych do sprawców przemocy.
- zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie poprzez zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy w rodzinie.

2. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W MIEŚCIE

2.1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Włodawa to miasto w północno-wschodniej części województwa lubelskiego, we wschodniej Polsce, w powiecie włodawskim; położone na obszarze Garbu Włodawskiego

nad Włodawką i Bugiem przy granicy z Białorusią. Włodawa leży na Południowym Podlasiu, Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim i Polesiu. Powierzchnia miasta wynosi 17,97 km². Na koniec 2019 r. miasto zamieszkiwało 13.066 osób, z czego 6.822 stanowiły kobiety. Poniższe tabele przedstawiają dane na temat liczby i struktury wiekowej mieszkańców Włodawy w latach 2017-2019.

Tabela 3. Liczba mieszkańców Włodawy w latach 2017-2019

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba mieszkańców ogółem	13.350	13.220	13.066
w tym liczba kobiet	6.958	6.896	6.822

Dane Urzędu Miejskiego we Włodawie.

Tabela 4. Struktura wiekowa ludności miasta w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 325	2 289	2 275
liczba osób w wieku produkcyjnym	8 021	7 804	7 557
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	3 004	3 127	3 234
ogółem	13 350	13 220	13 066

Dane Urzędu Miejskiego we Włodawie.

W mieście działa 20 placówek oświatowych, w tym: 3 żłobki/ kluby dziecięce, 5 placówek wychowania przedszkolnego, 5 szkół podstawowych i 7 szkół ponadgimnazjalnych. Na terenie miasta funkcjonuje też Szkoła Muzyczna I stopnia. Dane na temat placówek wychowania przedszkolnego i oświatowych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Placówki oświatowe w mieście w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci/ uczniów	liczba opiekunów/ nauczycieli
żłobki/ kluby dziecięce	3	33	5
przedszkola	5	444	50
szkoły podstawowe (w tym szkoła muzyczna)	5 (1)	1442 (103)	201 (23)
szkoły ponadpodstawowe	7	1020	154

Działalność kulturalna w mieście skupia się wokół Włodawskiego Domu Kultury. WDK oferuje mieszkańcom zajęcia wokalne, taneczne, dostęp do studia nagrań. Obok Włodawskiego Domu Kultury działa także Młodzieżowy Dom Kultury, który w swojej ofercie ma wiele ciekawych zajęć dla młodych mieszkańców miasta. W mieście działa również Miejska Biblioteka Publiczna, która oprócz udostępniania swoich zasobów książkowych jest

też organizatorem wielu wydarzeń kulturalnych jak również Muzeum i Zespół Synagogałny we Włodawie. W mieście odbywa się wiele wydarzeń kulturalnych, do których możemy zaliczyć m. in.: Dni Włodawy, Festiwal Trzech Kultur, Międzynarodowe Poleskie Lato z Folklorem, Festiwal Sztuk Naturalnych „Zew Natury”, Festiwal Kolęd i Szczodrywek nad Bugiem, Miejska Moto Majówka i Wrak Race Włodawa; Finał WOŚP czy Festiwal Kulinaryny i Energii Kobiecej „Kresowe Smaki i Talenty”.

Jeśli chodzi o ochronę zdrowia, to w mieście funkcjonuje 5 zakładów opieki zdrowotnej (w tym 4 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej) oraz 26 indywidualnych praktyk lekarskich. Mieszkańcy miasta mają do dyspozycji łącznie 11 aptek i punktów aptecznych.

Z danych uzyskanych ze strony internetowej Powiatowego Urzędu Pracy we Włodawie, wg stanu na dzień 30 września 2020 r. wynika, że w mieście Włodawa łącznie było 677 bezrobotnych. Analizując dane dotyczące stopy bezrobocia możemy zauważyć, że powiat Włodawski charakteryzuje się większą stopą bezrobocia rejestrowanego niż województwo lubelskie (województwo: 8,1%, powiat włodawski: 14,9%, dane wg stanu na dzień 30 września 2020 r, pobrane ze strony internetowej Powiatowego Urzędu Pracy we Włodawie), co z pewnością może być przyczyną wyjazdów mieszkańców powiatu w poszukiwaniu pracy. Brak stabilizacji na rynku pracy rzutuje na kondycję rodzin, prowadząc do powstawania problemów społecznych. Wśród nich należy wymienić ubożenie mieszkańców oraz zwiększone ryzyko uzależnień, których skutkiem może być występowanie przemocy.

Pomoc społeczną w mieście świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, którego działalność często bywa uzupełniana przez współpracę z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi czy Kościołem, co sprzyja poprawie efektywności działań podejmowanych w celu niwelowania skutków problemów społecznych dotyczących mieszkańców.

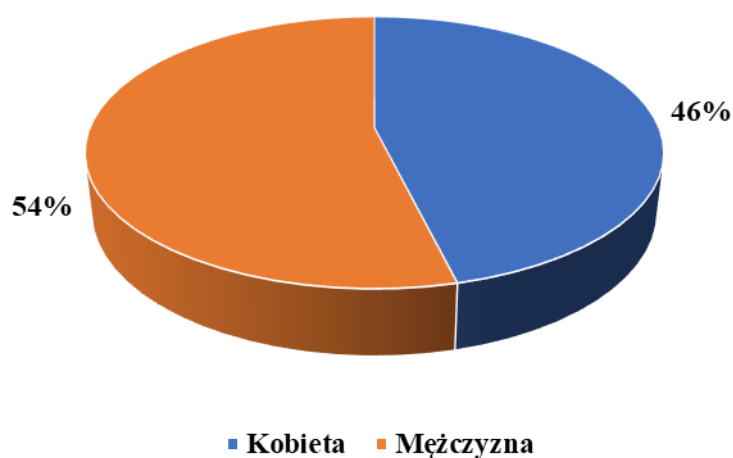
2.2. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE NA POTRZEBY PROGRAMU

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w mieście Włodawa została oparta na analizie dostępnych danych, tzw. źródeł zastanych, oraz ankiet skierowanych do mieszkańców i przedstawicieli funkcjonujących na terenie miasta placówek oświatowych. Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące problemu przemocy w rodzinie w mieście oraz zachowań i zjawisk patologicznych w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów. Wykorzystano dwa rodzaje ankiet.

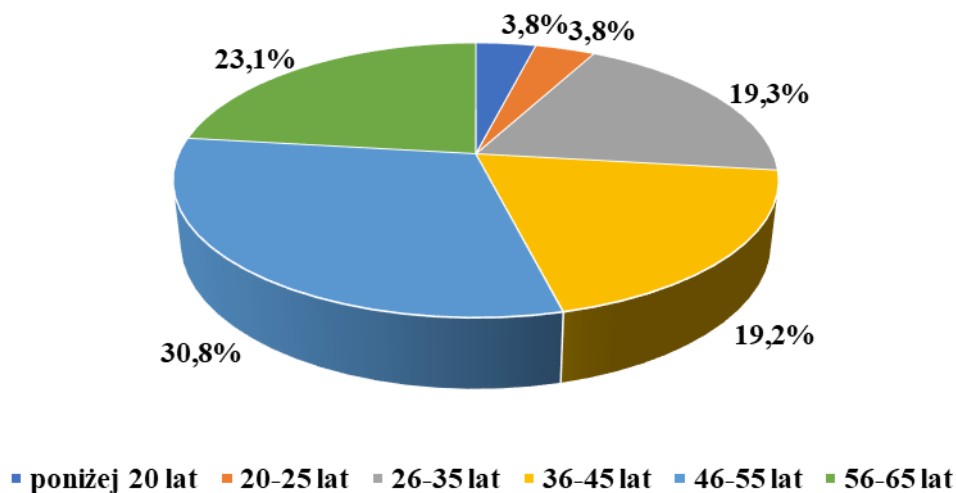
Respondentami ankiety odnoszącej się do problemu przemocy w rodzinie w mieście byli losowo wybrani mieszkańcy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 26 anonimowo wypełnionych arkuszy. Wśród

ankietowanych było 46% kobiet i 54% mężczyzn. Dominującą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 46-55 lat (30,8% uczestników), a kolejna pod względem liczby była grupa osób w wieku 56-65 lat (23,1% uczestników). Dwie grupy wiekowe: 26-35 lat oraz 36-45 lat stanowiły po nieco ponad 19% uczestników badania. Zaledwie po 3,8% badanej próbki stanowiły osoby w wieku 20-25 lat oraz poniżej 20 roku życia. Strukturę ankietowanych ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci

Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku

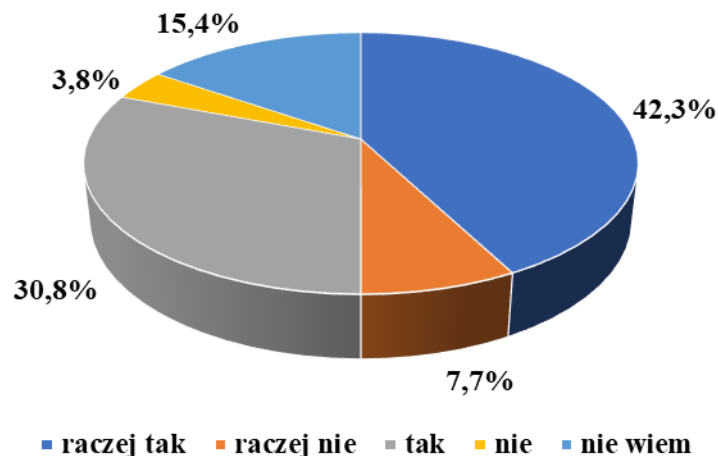
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

65% respondentów ankiety mieszka we Włodawie od urodzenia, 30 % ankietowanych mieszka we Włodawie średnio od około 34 lat, natomiast 5% ankietowanych wskazało, że zamieszkują w mieście od roku.

2.2.1. PRZEMOC W RODZINIE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W ankiecie skierowanej do mieszkańców pytano w pierwszej kolejności o to, czy przemoc w rodzinie jest istotnym problemem uwidaczniającym się w mieście. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 3. Czy przemoc w rodzinie jest istotnym problemem społecznym na terenie miasta?

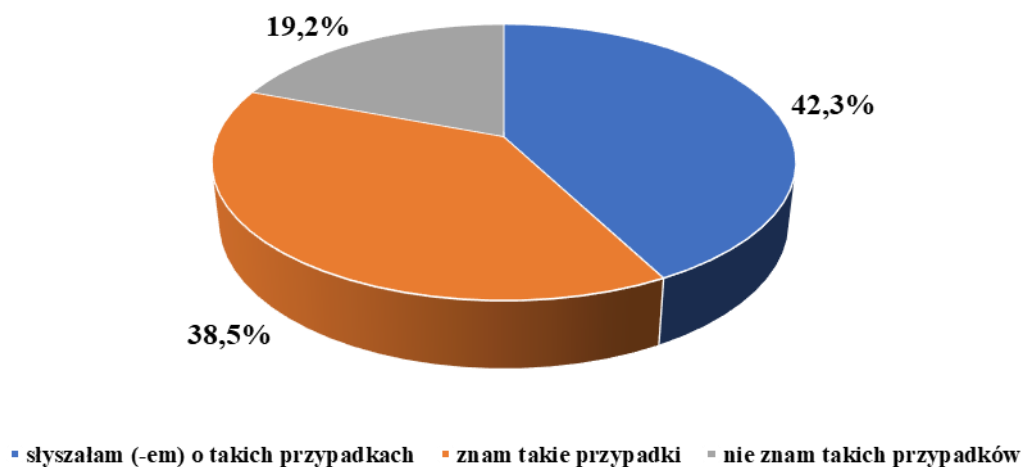

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

73,1% respondentów stwierdziła, że przemoc w rodzinie jest istotnym problemem na terenie miasta Włodawa. Odmiennego zdania było 11,5% respondentów biorących udział w ankiecie, a 15,4% z nich nie miało zdania na ten temat.

W kolejnym pytaniu zapytano ankietowanych o znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w mieście. Uzyskane odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w mieście

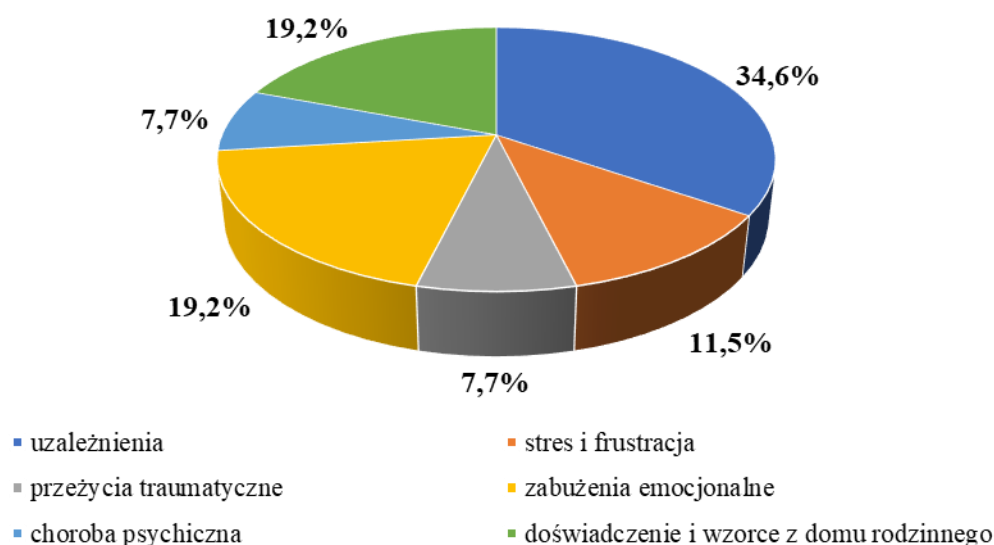

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 42% ankietowanych stwierdziło, że słyszało o przypadkach występowania przemocy w rodzinie w mieście, a kolejne 38,5% przyznało, że zna takie przypadki. 19,2% respondentów stwierdziło, że nie zna takich przypadków.

W następnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie przyczyn występowania przemocy w rodzinie w mieście. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie w mieście

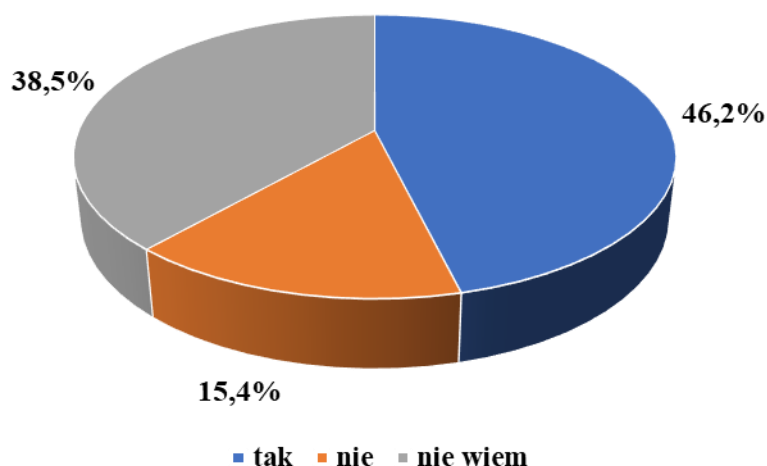

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdaniem największej liczby respondentów (34,6%) uzależnienia są najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie. Do częstych powodów zaliczono także zaburzenia emocjonalne oraz doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego (po 19,2%). Stres i frustracja wskazana została przez 11,5 % ankietowanych. Najmniej, po 7,7% ankietowanych wskazało jako przyczynę przemocy w rodzinie przeżycia traumatyczne oraz chorobę psychiczną.

Respondenci oceniali także ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta oraz czynniki, które mogą spowodować eskalację tego zjawiska. Według 46,2 % respondentów istnieje w mieście ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie. Przeciwnego zdania było 15,4 % ankietowanych. Natomiast 38,5% pytanym w ogóle nie wypowiedziało się jednak w tej kwestii, udzielając odpowiedzi „nie wiem”. Uzyskane wskazania ilustruje poniższy wykres.

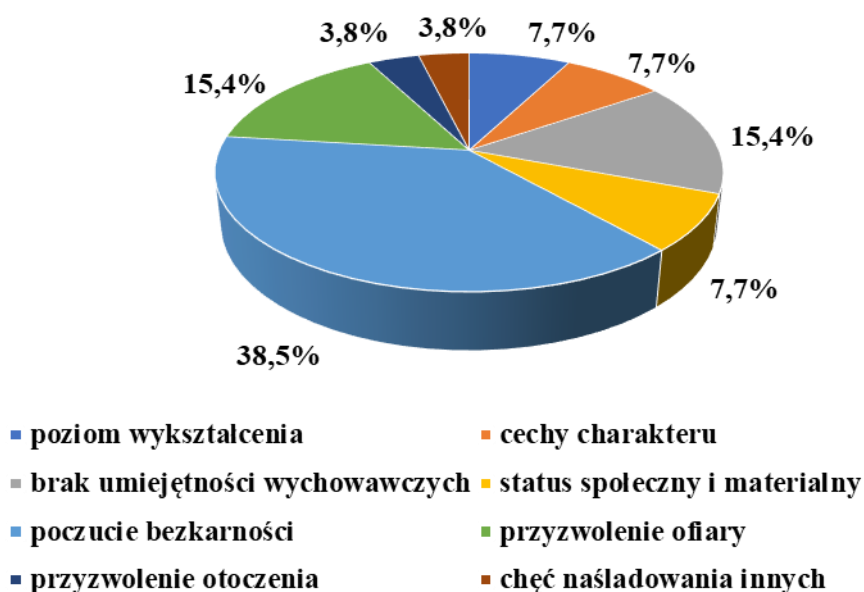
Wykres 6. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnym pytaniu poproszono respondentów o określenie przyczyn, które mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie. Najwięcej badanych uznało, że czynnikami, które mogą mieć istotny wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie jest poczucie bezkarności (38,5%). Ankietowani wskazali, że czynnikami wpływającymi na postępowania sprawców jest również przyzwolenie ofiary oraz brak umiejętności wychowawczych (po 15,4%). Mniejsze grupy respondentów wymieniły poziom wykształcenia, cechy charakteru oraz status społeczny i materialny (po 7,7%), a także przyzwolenie otoczenia i chęć naśladowania innych (3,8%). Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

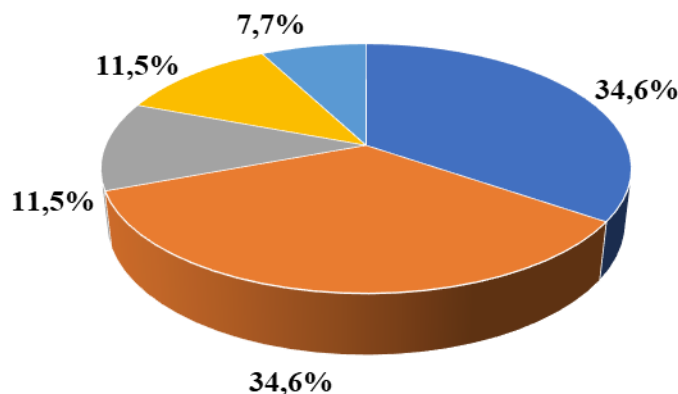
Wykres 7. Jakie czynniki Pani/Pana zdaniem mają wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odpowiadając na następane pytanie, badani wskazywali formy przemocy, jakie występują najczęściej w rodzinach dotkniętych tym zjawiskiem. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 8. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w mieście?

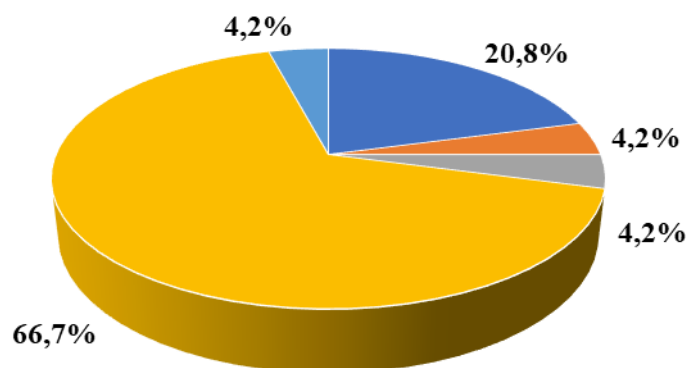
- naruszanie nietykalności fizycznej
- naruszanie godności osobistej
- ograniczenie prawa własności i stosowanie ograniczeń ekonomicznych wobec członków rodziny
- zaniedbywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny
- nie wiem

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Taka sama liczba ankietowanych wskazała jako najczęstsze formy przemocy naruszenie nietykalności fizycznej oraz naruszenie godności osobistej (po 34,6 %). Drugie w kolejności formy przemocy wg ankietowanych to ograniczenie prawa własności i stosowanie ograniczeń ekonomicznych wobec członków rodziny oraz zaniedbywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny (po 11,5%). 7,7% respondentów nie wypowiedziało się w tej kwestii, udzielając odpowiedzi „nie wiem”.

Uczestników badania poproszono również o określenie sposobu zachowań ofiar wobec sprawców przemocy. Ponad połowa ankietowanych, bo aż 66,7 % stwierdziło, że osoby doznające przemocy powinny szukać pomocy poza rodziną, znacznie mniej badanych (20,8%) uważa, że osoby będące ofiarami przemocy powinny próbować wyjaśnić nieporozumienie. Zdaniem 4,2% respondentów ofiara powinna: bronić się, szukać pomocy w rodzinie, a także zawiadomić Policję. Ilustracją uzyskanych odpowiedzi jest poniższy wykres.

Wykres 9. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?

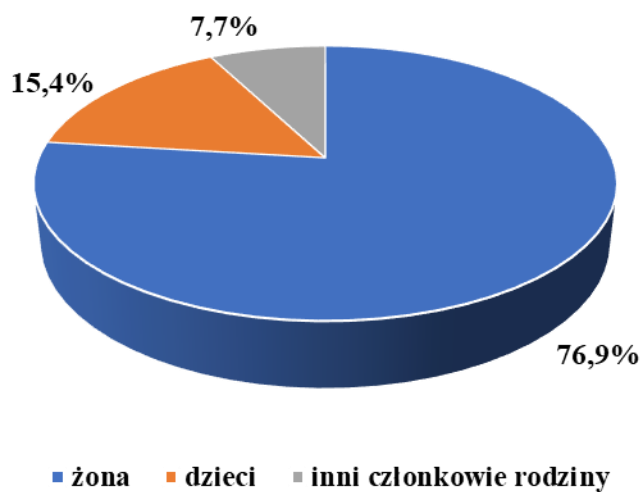

- próbować wyjaśnić nieporozumienia
- szukać pomocy w rodzinie
- zawiadomić Policję
- bronić się
- szukać pomocy poza rodziną

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

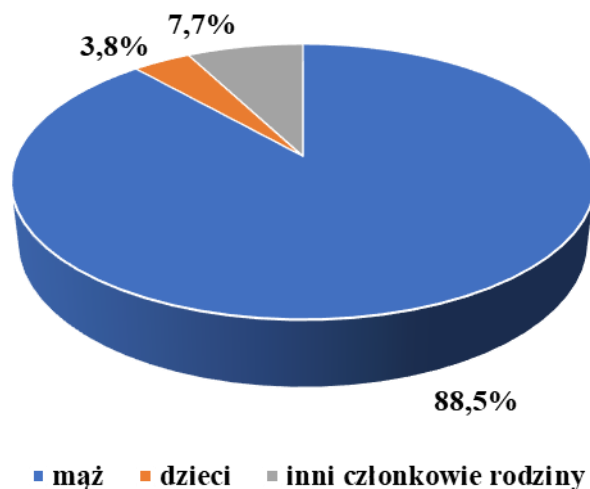
W kolejnych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie, kto ich zdaniem jest najczęściej ofiarą, a kto sprawcą przemocy w rodzinie. Największa liczba ankietowanych (76,9%) wskazała, że ofiarami przemocy w rodzinie padają głównie żony, 15,4% badanych stwierdziło, że są to dzieci, natomiast 7,7% wskazało innych członków rodziny. Jeśli chodzi o sprawcę przemocy w rodzinie, to większość respondentów (88,5%) wskazała, że tą osobą jest mąż. Tylko 7,7% ankietowanych stwierdziło, że są to inni członkowie rodziny. Najmniejszą grupą osób, którą wskazało 3,8% ankietowanych, są dzieci.

Wykres 10. Kto jest najczęstszą ofiarą przemocy w rodzinie w mieście?

- żona
- dzieci
- inni członkowie rodziny

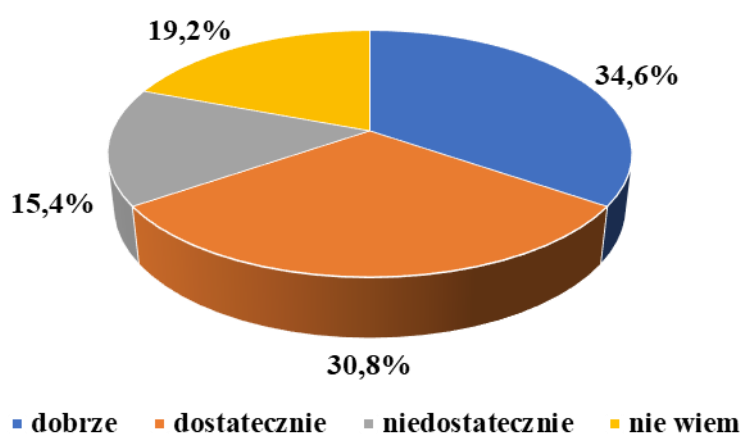
Wykres 11. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w mieście?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w mieście w związku z problemem przemocy w rodzinie. Oceniając te działania, tylko 15,4% ankietowanych stwierdziło, że są one prowadzone na niedostatecznym poziomie. Najwięcej, czyli 34,6% ankietowanych oceniło je dobrze, natomiast 30,8% oceniło dostatecznie. Z 26 ankietowanych 19,2% udzieliło odpowiedzi „nie wiem”. Uzyskane opinie ilustruje poniższy wykres.

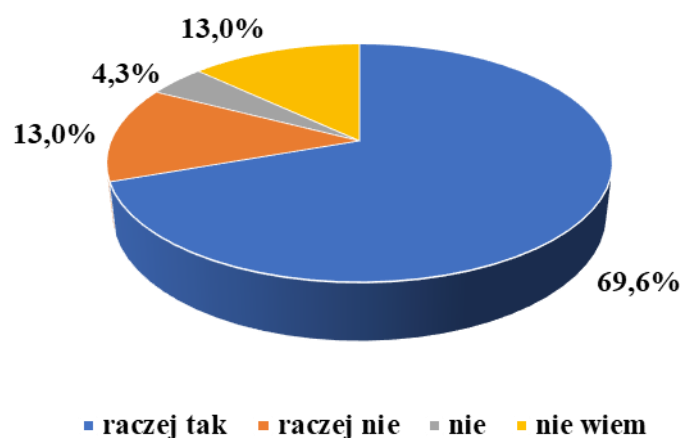
Wykres 12. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w mieście działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

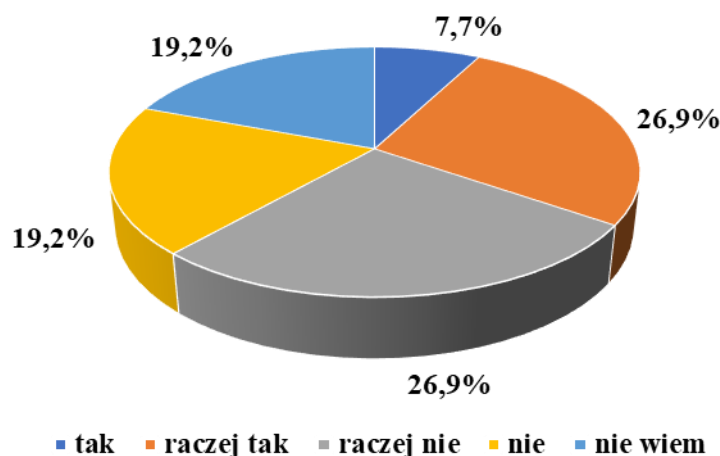
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odpowiadając na następne pytania, ankietowani oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie. Szczegóły w tym zakresie ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 13. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 14. Czy podejmowane działania wobec sprawców przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość respondentów (69,6%) uznała, że oferta skierowana do ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca, pozostała grupa udzieliła odpowiedzi „raczej nie”, lub „nie wiem” (po 13,0%). Jedynie 4,3% osób zaznaczyło odpowiedz „nie”.

W przypadku działań skierowanych do sprawców przemocy respondenci nie potrafili udzielić jednoznacznych odpowiedzi. Po 26,9 % ankietowanych udzieliło odpowiedzi „raczej tak” oraz „raczej nie”. Jedynie 7,7 % uznało, że działania względem sprawców przemocy są wystarczające. Spora część ankietowanych, bo 19,2 % bardziej krytycznie wypowiedziała się na ten temat uznając, iż takie działania są niewystarczające. Również 19,2% osób nie potrafiło sprecyzować swojej opinii w tej sprawie.

W ostatnim pytaniu uczestników badania poproszono o wskazanie działań profilaktycznych związanych z problemem przemocy w rodzinie, jakie należałoby podjąć w mieście. Odpowiadając na to pytanie, ankietowani szczególny nacisk położyli na edukowanie społeczeństwa lokalnego w kontekście problemu przemocy w rodzinie, zaproponowano np. formę prelekcji na temat niewłaściwego zachowania człowieka oraz jego prawidłowego funkcjonowania w rodzinie. Zwrócono również uwagę na szerszą edukację dzieci w szkole oraz uczulenie dzieci i młodzieży jak reagować w przypadku, gdy do aktu przemocy dojdzie w stosunku do nich oraz osób z najbliższego otoczenia. Wśród odpowiedzi ankietowanych znalazło się również: zwiększenie dostępu do specjalistycznej pomocy, szczególnie grup wsparcia oraz telefonów zaufania przez uświadomienie osób dotkniętych przemocą oraz wskazanie im miejsca, gdzie mogą otrzymać kompleksową pomoc. W tym kontekście za istotne respondenci uznali również zwiększenie współpracy pomiędzy instytucjami w zakresie pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Dużą uwagę zwrócono na tworzenie kampanii społecznych mających na celu nagłośnienie problemu, jakim jest przemoc w rodzinie. Pojawiły się odpowiedzi dotyczące nagłośnienia problemu przemocy w spotach reklamowych oraz propozycje odtwarzania takich spotów podczas seansów filmowych w lokalnym kinie.

Do istotnych kwestii respondenci zaliczyli potrzebę zaostrzenia konsekwencji karnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, szybsze odizolowanie sprawców przemocy od ich rodzin oraz utworzenie mieszkań chronionych dla osób doświadczających przemocy.

Osobna ankietowa, która pomogła w dokonaniu analizy zachowań i zjawisk patologicznych występujących w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 8 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie miasta.

2.2.2. NEGATYWNE ZACHOWANIA I ZJAWISKA PATOLOGICZNE W OTOCZENIU SZKOLNYM I RODZINNYM UCZNIÓW

Informacje, które pomogły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań i zjawisk patologicznych, uzyskano poddając analizie ankiety wypełnione w placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie miasta. Do analizy przedłożono osiem ankiet – wypełnionych przez przedstawicieli następujących placówek: Szkoły Podstawowej nr 2 we Włodawie, Szkoły Podstawowej nr 3 we Włodawie, I Liceum Ogólnokształcącego we Włodawie, Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 i II Liceum Ogólnokształcącego we Włodawie, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego

we Włodawie, Szkoły Podstawowej z oddziałami przysposabiającymi do pracy we Włodawie, Branżowej Szkoły I stopnia we Włodawie oraz Szkoły Muzycznej I stopnia we Włodawie. Pięć z ankietowanych szkół zatrudnia pedagoga, a trzy umożliwiają uczniom opiekę w ramach zajęć świetlicowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące ujawnionych w szkołach przypadków występowania negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych w środowisku uczniów.

Tabela 6. Przypadki występowania negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej szkoły

negatywne zachowania i zjawiska patologiczne	liczba ujawnionych przypadków
palenie papierosów	132
sięganie po alkohol	16
sięganie po narkotyki	0
kradzieże	3
udział w grupach negatywnych	18
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	31
autoagresja	13
ucieczki z domu	2
przestępczość ujawniona	1
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	22

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych miasta.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęściej stwierdzanym negatywnym zachowaniem/zjawiskiem patologicznym w społeczności uczniowskiej było palenie papierosów (132 przypadki). Odnotowywano również agresję i przemoc w grupie rówieśniczej (31 przypadków) oraz przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego (22 przypadków). Wystąpiły również takie zjawiska patologiczne jak: udział w negatywnych grupach (18 przypadków), sięganie po alkohol (16 przypadków) czy autoagresja (13 przypadków). Znacznie rzadziej w szkołach ujawniono przypadki: kradzieży (3 przypadki), ucieczki z domu (2 przypadki) oraz przestępczości ujawnionej (1 przypadek).

Kolejna tabela przedstawia stwierdzone przypadki występowania dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów.

Tabela 7. Przypadki występowania dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	54

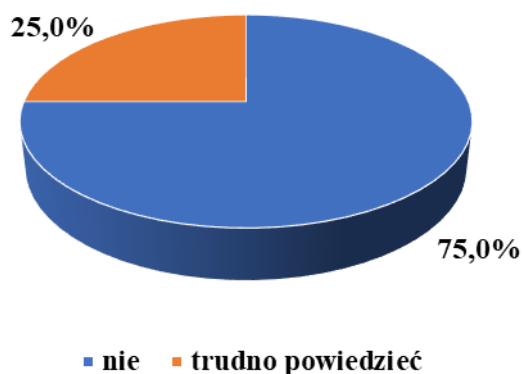
zaniedbanie	23
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	15
przemoc w rodzinie	8
wykorzystanie seksualne dzieci	0
przestępczość	2

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych miasta.

Jak wynika z powyższych danych najczęściej występującą dysfunkcją w rodzinach uczniów w mieście była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (54 ujawnionych przypadków). Ujawniono również 23 przypadki zaniedbania, 15 przypadków uzależnień oraz 8 przypadków przemocy w rodzinie. Natomiast w 2 przypadkach wystąpiła przestępczość.

Przedstawiciele szkół biorących udział w ankiecie zapytano czy u nich, biorąc pod uwagę trzy ostatnie lata, przybyło przypadków dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów. Uzyskane odpowiedzi zobrazowano na poniższym wykresie.

Wykres 15. Czy, biorąc pod uwagę trzy ostatnie lata, w Pani/Pana odczuciu przybyło przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych miasta.

75% ankietowanych osób, będących przedstawicielami szkół biorących udział w ankiecie, nie stwierdziła, by przybyło przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów przez ostatnie 3 lata. Pozostałych 25% respondentów nie umiało jednak określić swojego poglądu na ten temat.

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów podejmowane na terenie szkoły

Ankietowane szkoły podejmują wiele działań profilaktycznych, które mogą zapobiegać negatywnym zachowaniom i zjawiskom patologicznym w społeczności uczniowskiej. W wielu placówkach realizowane są działania wynikające z programu profilaktyczno-wychowawczego, prowadzone są pogadanki z pedagogiem i psychologiem oraz organizowane są spotkania

z policjantami. Przykładem programów profilaktycznych realizowanych przez szkoły jest program „Szkolni przyjaciele” - program integrujący społeczność szkolną i przeciwdziałający zachowaniom agresywnym, „(NIE)AGRESJA” z zakresu profilaktyki uzależnienia uczniów, Dopalacze – śmiertcionośna inwestycja. Nie Przegraj!”;

Szkoły organizują również wiele interesujących zajęć pozalekcyjnych, rozwijają zainteresowania uczniów alternatywnymi formami spędzania czasu wolnego, a także zachęcają uczniów do udziału w życiu kulturalnym. Prowadząc działania profilaktyczne, placówki diagnozują środowisko rodzinne uczniów przy współpracy z różnymi instytucjami.

Najpoważniejsze problemy dosięgające rodziny uczniów

Zdaniem przedstawicieli placówek biorących udział w ankiecie, jednym z problemem, jaki dosięga rodziny uczniów, jest rozpad rodziny lub emigracja jednego z rodziców w celach zarobkowych. Ważnym problemem okazała się również niewystarczająca ilość czasu jaki poświęcają dzieciom ich rodzice, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niezaradność życiowa. Dużym problemem wśród rodzin, o którym wspominają przedstawiciele szkół, jest także alkoholizm, ubóstwo oraz niejednokrotnie przemoc w rodzinie.

Działania, jakie należałoby podjąć dla pełniejszego rozpoznania problemów rodzin uczniów w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie

Według przedstawicieli ankietowanych szkół, chcąc lepiej poznać środowisko rodzinne uczniów, należy w większym zakresie godzin zatrudnić psychologa szkolnego oraz objąć tym wsparciem uczniów. Przedstawiciele szkół wskazali również wprowadzenie ankiet monitorujących skale przemocy w szkole, zwiększenie zakresu edukacji, np. o zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze dla uczniów z trudnościami lub wprowadzenie bloku tematycznego o procedurze „Niebieskie Karty”. W odpowiedziach pojawiło się również kierowanie do Sądu Rejonowego większej liczby wniosków o wgląd w sytuację dzieci.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie

Uczniowie szkół we Włodawie mogą przede wszystkim liczyć na pomoc i wsparcie pedagoga i psychologa oraz korzystać z szerokiego wachlarza zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i rozwijających uzdolnienia. Placówki zajmują się również informowaniem odpowiednich instytucji o problemach uczniów oraz uruchamiają procedury Niebieskiej Karty. Szkoły we Włodawie prowadzą także nadzór wychowawczy nad uczniami oraz organizują pomoc materialną dla najbardziej potrzebujących.

Formy współpracy między szkołą a Policją i innymi instytucjami/organizacjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Wszystkie ankietowane placówki współpracują z instytucjami działającymi na terenie miasta w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Formy współpracy, to: udział przedstawicieli szkół w pracach i spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz konsultacje i rozmowy na temat podopiecznych z kuratorami sądowymi i asystentem rodzin. Szkoły organizują także prelekcje dla uczniów z udziałem funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji.

2.3. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Obraz zjawiska agresji i przemocy uzyskany dzięki badaniom ankietowym przeprowadzonym wśród przedstawicieli środowiska lokalnego i placówek oświatowych dopełniają dane pochodzące z instytucji i organów działających w mieście bądź obejmujących swoim zasięgiem działania jego mieszkańców. Analizie poddano dane ilościowe przekazane przez: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejską Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Komendę Powiatową Policji.

W 2019 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Włodawie przyznał z powodu alkoholizmu wsparcie 152 osobom z 86 rodzin, natomiast z powodu narkomanii 8 osobom z 4 rodzin. Z powodu przemocy w rodzinie udzielono wsparcia 27 osobom z 7 rodzin.

W wyniku porównania tych liczb z odpowiednimi danymi za poprzednie dwa lata można stwierdzić, że problem przemocy w rodzinie z roku na rok stopniowo malał (10 rodzin i 38 osób w rodzinie w 2017 r., 8 rodzin i 27 osób w rodzinie w 2018 r., 7 rodzin i 27 osób w rodzinie w 2019 r.). Choć dane liczbowe są na podobnym poziomie. Liczba osób i rodzin, którym udzielono pomocy z powodu alkoholizmu ulegała zmianie, przy czym nieznaczny wzrost był widoczny w 2018 r. Liczba takich rodzin utrzymywała się jednak na podobnym poziomie (85 rodzin i 159 osób w rodzinie w 2017 r., 88 rodzin i 147 osób w rodzinie w 2018 r. oraz 86 rodzin i 152 osób w rodzinie w 2019 r.). W 2019 roku mogliśmy zauważyć wzrost liczby rodzin, którym przyznano pomoc z powodu narkomanii, chociaż są to pojedyncze przypadki

Tabela 8. Rodziny i osoby w rodzinach, którym w latach 2017-2019 MOPS przyznał pomoc z powodu przemocy w rodzinie, alkoholizmu i narkomanii

powód przyznania pomocy	2017 r.		2018 r.		2019 r.	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach

przemoc w rodzinie	10	38	8	27	7	27
alkoholizm	85	159	88	147	86	152
narkomania	1	5	0	0	4	8

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodawie.

W celu skutecznego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminowaniu ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką, rozwiązywaniem oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych. Na szczeblu miejskim działania te wyznaczane są w ramach miejskich programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodawie, Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego we Włodawie oraz Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Włodawie. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w mieście Włodawa w latach 2017-2019.

Tabela 9. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w mieście w latach 2017-2019

wielkość wydatków	2017 r.	2018 r.	2019 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	260.400	276.143	297.944
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	1.692	1.969	1.846
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	40.088	45.050	49.224
razem	302.180	323.162	349.014

Dane Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Włodawie i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodawie

W latach 2017-2019 wysokość kwot przeznaczanych na walkę z alkoholizmem z roku na rok rosła. Z kolei kwota przeznaczona na przeciwdziałanie narkomanii ulegała wahaniom, tj. w 2018 r. nieznacznie wzrosła w porównaniu do 2017 r. W 2019 r. uległa nieznaczniemu zmniejszeniu. Jeśli chodzi o środki finansowe przeznaczone na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie na przestrzeni analizowanych lat możemy zauważyć ich wzrost (40.088 zł w 2017 r., 45.050 zł. w 2018 r. i 49.224 zł w 2019 r.).

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście pełni Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W ramach swoich

zadań członkowie MKRPA kontaktują się z osobami z miasta dotkniętymi przemocą w rodzinie. W 2019 roku takich osób było 27, przy czym w okresie trzech lat ich liczba malała (w 2017 roku było to 36 osób, w 2018 roku – 31 osób).

W 2019 r. MKPiRPA wystąpiła z trzema wnioskami do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. W stosunku do sprawców przemocy Komisja w omawianym okresie nie złożyła żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa. Wybrane dane porównawcze dotyczące działalności Komisji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Działalność MKPiRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście w latach 2017-2019

	2017r.	2018 r.	2019 r.
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie MKPiRPA	36	31	27
liczba osób stosujących przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie MKPiRPA	8	11	11
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym MKPiRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Włodawie.

Z informacji uzyskanych z I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych Rodzinnych i Nieletnich we Włodawie wynika, że w 2019 roku prowadzono postępowanie wykonawcze wobec 213 osób z terenu miasta Włodawa. Osoby te objęto dozorem i nadzorem kuratora sądowego w następującym zakresie:

- 1) 66 osób objęto dozorem kuratora dla dorosłych;
- 2) 147 osób objęto nadzorem kuratora rodzinnego, w tym:
 - 18 osób w sprawach nieletnich,
 - 15 osób zobowiązanych do pojęcia leczenia odwykowego,
 - 114 osób w sprawach opiekuńczych.

Ważną funkcję w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w mieście odgrywa Policja, przeprowadzając wspólnie z pracownikami socjalnymi interwencje w stosunku do osób stosujących przemoc domową. Polegają one głównie na monitorowaniu sytuacji domowych przez funkcjonariuszy, przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych, inicjowaniu działań Zespołu Interdyscyplinarnego, motywowaniu do podjęcia terapii i kierowaniu do specjalistów.

Według danych Komendy Powiatowej Policji we Włodawie w 2019 roku na terenie miasta łącznie podjęto 377 interwencji domowych. Natomiast wśród liczby i rodzaju przestępstw popełnionych na terenie miasta Włodawa, w roku ubiegłym, dominowały przestępstwa przeciwko mieniu. Najwięcej wśród tej grupy odnotowano kradzieży – 39

przypadków oraz kradzieży z włamaniem – 23 przypadki. Ponadto wszczęto 36 postępowań dotyczących przestępstw narkotykowych, natomiast w zakresie przestępczości gospodarczej wszczęto 55 postępowań.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie prowadzi szeroko rozumianą pomoc i wsparcie dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Nie prowadzi jednak szczegółowej statystyki dotyczącej liczby osób, które korzystają z tej form pomocy z terenu miasta. Jeśli chodzi o mieszkańców powiatu dotkniętych przemocą w rodzinie, którym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie zapewniło pomoc w postaci miejsca w Ośrodku Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej, w 2017 r. i w 2019 r. nie zakwaterowano nikogo, natomiast w 2018 roku z zakwaterowania dla osób znajdujących się w kryzysie skorzystały 3 osoby. Poradnictwo i interwencja w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie świadczone jest przez Ośrodek Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej. Ośrodek w powyższym zakresie udziela porad psychologicznych, prawnych oraz w temacie uzależnienia. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie udziela również porad świadczonych przez psychologa, pracownika socjalnego oraz udziela porad instytucjom z terenu miasta Włodawa. W zakresie oddziaływań na sprawców przemocy możemy zauważyć znaczny spadek. Wśród liczby osób stosujących przemoc biorących udział w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych, w 2019 r. liczba tych osób wyniosła zero. Dane szczegółowe w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 11. Pomoc udzielona przez PCPR we Włodawie w latach 2017-2019

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba udzielonych porad przez specjalistów Ośrodka Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej we Włodawie	117	110	134
Liczba udzielonych porad przez psychologa Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie	177	240	226
Liczba udzielonych porad przez pracownika socjalnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie	103	126	103
Liczba porad udzielonych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie instytucjom	63	67	92
Liczba mieszkańców powiatu dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsca w Ośrodku Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej we Włodawie	0	3	0
Liczba mieszkańców powiatu uczestniczących w realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	14	7	0

Dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie

3. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE W MIEŚCIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy w rodzinie określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie miasta lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców ww. zjawiska.

3.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W MIEŚCIE

W mieście Włodawa wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie świadczą: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Włodawie, Miejski Zespół Interdyscyplinarny we Włodawie, Komenda Powiatowa Policji we Włodawie, Sąd Rejonowy we Włodawie, I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych, Rodzinnych i Nieletnich we Włodawie, Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Włodawie, Prokuratura Rejonowa we Włodawie, Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Centrum Profilaktyki i Rozwoju Osobowości we Włodawie, Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej/ Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem we Włodawie, Ośrodek Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie, Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego we Włodawie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Włodawie. Poniższa tabela zawiera dane adresowe podmiotów świadczących wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie z terenu miasta Włodawy.

Tabela 12. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w mieście

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Włodawie	Al. J. Piłsudskiego 41, 22-200 Włodawa
2.	Miejski Zespół Interdyscyplinarny we Włodawie	Al. J. Piłsudskiego 41, 22-200 Włodawa
3.	Komenda Powiatowa Policji we Włodawie	Al. J. Piłsudskiego 51, 22-200 Włodawa
4.	Sąd Rejonowy we Włodawie	ul. Sejmowa 7, 22-200 Włodawa
5.	I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych, Rodzinnych i Nieletnich we Włodawie	ul. Kościelna 7, 22-200 Włodawa
6.	Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Włodawie	Al. J. Piłsudskiego 41, 22-200 Włodawa
7.	Prokuratura Rejonowa we Włodawie	Al. J. Piłsudskiego 41, 22-200 Włodawa
8.	Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	ul. Szkolna 7, 22-200 Włodawa
9.	Centrum Profilaktyki i Rozwoju Osobowości we Włodawie	ul. Szkolna 7, 22-200 Włodawa

10.	Ośrodek Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej	ul. Szkolna 3 (Internat I Liceum Ogólnokształcącego we Włodawie, 22-200 Włodawa
11.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie	Al. J. Piłsudskiego 66, 22-200 Włodawa
12.	Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej/Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem we Włodawie	ul. Kościelna 7, 22-200 Włodawa
13.	Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego we Włodawie	Al. J. Piłsudskiego 66, 22-200 Włodawa
14.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Włodawie	ul. Partyzantów 17, 22-200 Włodawa

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodawie.

Do zadań Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego we Włodawie należy w szczególności:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Włodawa;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

W 2019 roku Miejski Zespół Interdyscyplinarny we Włodawie prowadził łącznie 73 procedury „Niebieskiej Karty” (z czego 42 wszczęto w 2019 r., a 31 wszczęto w latach poprzednich i nie zakończono ich do 2019 r.).

Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie we Włodawie oferuje porady prawne dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W 2019 r. Punkt Konsultacyjny udzielił w sumie 113 porad prawnych.

Działające we Włodawie Centrum Profilaktyki i Rozwoju Osobowości działało w zakresie zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu. W ramach pomocy zorganizowano zajęcia terapeutyczne dla osób współuzależnionych i członków rodzin osób uzależnionych (grupa informacyjno - edukacyjna), w których uczestniczyły 23 osoby, zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych - szkodliwie zażywających (grupa motywacyjno-edukacyjna), w których uczestniczyło 29 osób oraz zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych (grupa zaawansowana), w których uczestniczyło 18 osób. Ponadto w 2019 r. odbywały się warsztaty edukacyjno-terapeutyczne dla osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin, w których uczestniczyło około 6-10 osób.

Pracownicy z Ośrodka Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej, z zespołu d/s poradnictwa specjalistycznego i interwencji kryzysowej, zajmowali się następującymi zadaniami:

- świadczenie specjalistycznych usług osobom i rodzinom będącym ofiarami przemocy lub znajdującym się w innej sytuacji kryzysowej,
- udzielanie mieszkańcom informacji o przysługujących im prawach i uprawnieniach,
- konsultowanie pod względem socjalnym, prawnym i psychologicznym problemów osób i rodzin, udzielaniem porad dotyczących sposobów rozwiązywania trudności, w tym pomocy w przygotowywaniu podań, wniosków i pism procesowych, prowadzeniem terapii rodzinnej i zajęć psychoedukacyjnych,
- prowadzenie działalności profilaktyczno-edukacyjnej w zakresie zapobiegania uzależnieniom, przemocy domowej i innym zjawiskom patologii społecznej.

Ośrodek ten w 2019 r. udzielił łącznie 134 porady dla 83 osób.

3.2. PODMIOTY SPOZA MIASTA WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW

Mieszkańcy Włodawy w 2019 r. korzystali z oferty Stowarzyszenia Wspierania Aktywności „Bona Fides” z siedzibą w Lublinie, które prowadziło Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej, Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem przy ul. Kościelnej 7. Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej świadczyło pomoc w zakresie:

- poradnictwa prawnego;
- mediacji jako alternatywnej forma rozwiązywania konfliktów;
- poradnictwa psychologicznego/psychoterapeutycznego/psychiatrycznego;
- pomocy osoby pierwszego kontaktu, w tym wsparcia ukierunkowanego na wejście na rynek pracy;
- konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- pokrycia kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych;
- pokrycia kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych prowadzonych przez gminy;
- pokrywania kosztów i szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe;
- pokrywania kosztów świadczeń zdrowotnych, lekarstw w zakresie w którym lek nie podlegałby refundacji, lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz innych środków pomocowych;

- dofinansowania do czynszu i opłat eksploatacyjnych w sytuacji, gdy opłacanie tych kosztów jest utrudnione w konsekwencji doświadczonego przestępstwa;
- finansowania przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywania kosztów transportu związanych z uzyskaniem świadczeń;
- bonów żywnościowych;
- bonów na zakup odzieży, obuwia lub środków czystości;
- finansowania kosztów zorganizowanego wyjazdu dla dzieci i młodzieży.

W ramach działalności ww. stowarzyszenia, skierowanej przede wszystkim do osób pokrzywdzonych przestępstwem, w 2019 r. funkcjonował Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przemocy. W ramach funkcjonowania niniejszego punktu z porad prawnych skorzystało łącznie 17 osób, z pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej skorzystało 16 osób, natomiast z porad innych specjalistów skorzystały łącznie 23 osoby.

3.3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE

Na terenie miasta Włodawa w 2019 roku funkcjonowały 2 parafie Kościoła rzymskokatolickiego, parafia Kościoła prawosławnego oraz Zbór Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego. Dane na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Parafie rzymskokatolickie i inne Kościoły w mieście w 2019 roku

nazwa	adres
Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Jezusowego	ul. Chełmska 20, 22-200 Włodawa
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Ludwika	ul. Klasztorna 7, 22-200 Włodawa
Parafia Prawosławna Narodzenia Najświętszej Marii Panny	ul. Kościelna 11 A, 22-200 Włodawa
Zbór Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego	ul. Lubelska 45, 22-200 Włodawa

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodawie.

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego, dla którego umacnianie rodziny jest jednym z podstawowych zadań. Potrzebie wzmacniania rodzin na płaszczyźnie życia rodzinnego i małżeńskiego służą parafialne poradnie rodzinne. Zadania parafialnej poradni obejmują:

- przygotowanie młodzieży i narzeczonych do małżeństwa, w tym w zakresie etyki małżeńskiej, komunikacji i dialogu w małżeństwie,
- pomoc małżonkom w rozwiązywaniu ich problemów małżeńskich, rodzicielskich i wychowawczych.

Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Jezusowego we Włodawie prowadzi poradnię rodzinną, która poza przygotowaniem narzeczonych do małżeństwa, świadczy pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin (mażeńskich, rodzicielskich i wychowawczych).

3.4. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM

W celu zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom, zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, została wprowadzona procedura postępowania w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia.

Procedura ma zastosowanie w sytuacji stwierdzenia faktu bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka przez pracownika socjalnego MOPS-u w trakcie wykonywania przez niego obowiązków służbowych. Pracownik socjalny jest zobowiązany do interwencji również w przypadku powzięcia informacji o fakcie przemocy z innego źródła, np. z informacji innych osób. Może to być również powiadomienie złożone przez Policję w godzinach pracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodawie. Celem interwencyjnego zabezpieczenia dziecka jest zapobieżenie negatywnym skutkom wynikającym ze stwierdzonego stanu zagrożenia zdrowia lub życia dziecka przebywającego w rodzinie. Pracownik socjalny zobowiązany jest powiadomić rodzica lub opiekuna prawnego o możliwości złożenia zażalenia na odebranie dziecka.

W przypadku podjęcia przez pracownika socjalnego wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką decyzji o odebraniu dziecka i umieszczeniu go u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu miasta, a jej przedmiotem stały się dwa obszary zdefiniowane hasłowo jako: „rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie” i „zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne”.

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w mieście • prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • zapewnianie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • odpowiedni dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • funkcjonowanie na terenie miasta placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • odpowiednia baza dydaktyczna zapewniająca właściwy rozwój uczniów • oferowanie uczniom przez placówki oświatowe w mieście zajęć pozalekcyjnych • dostosowana do potrzeb dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • funkcjonowanie na terenie miasta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin • propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego • zapewnianie ofiarom przemocy dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia • prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • współpraca wielu instytucji w ramach Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego • odpowiednia dostępność do przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostatecznie pełne analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • brak miejsc w ośrodkach wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie • niewystarczające działania związane z kierowaniem sprawców przemocy w rodzinie z miasta do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • brak mieszkalnictwa chronionego • niewystarczająca pomoc psychologiczna dla dzieci dotkniętych przemocą • wykonywanie zadań antyprzemocowych w zespołach interdyscyplinarnych bez dodatkowego wynagrodzenia • nadmierne obciążenie część instytucji i podmiotów zaangażowanych w działania w zakresie przeciwdziałania przemocy (przede wszystkim ośrodki pomocy społecznej i Policja) • mała liczba sprawców przemocy uczestniczących w spotkaniach grup roboczych

<p>i ponadgimnazjalnych w mieście</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie dostępu do kształcenia integracyjnego w mieście • propagowanie wśród dzieci i młodzieży skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy • wzrost liczby zajęć pozalekcyjnych • organizowanie systematycznych posiedzeń Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz spotkań grup roboczych 	
<p style="text-align: center;">szanse</p>	<p style="text-align: center;">zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczająca oferta w zakresie opieki przedszkolnej zaspokajająca potrzeby mieszkańców miasta • sytuacja finansowa miasta pozwalająca na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej • zaspokajająca oczekiwania uczniów i ich rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych • dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • malejąca liczba rodzin zgłaszających potrzebę wsparcia ze strony organizacji pozarządowych • rosnące zaangażowanie dzieci i młodzieży z terenu miasta w działania wolontariackie • wpływanie na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie dzięki prowadzonemu w mieście poradnictwu i podejmowanym interwencjom • zmniejszenie społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie • zwiększenie świadomości społecznej na temat problemu przemocy • możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na finansowanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie • wzrost kompetencji pracowników służb i instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie • utrzymanie wysokiego poziomu zaangażowania części realizatorów, którzy stanowią najważniejszy zasób kadrowy 	<ul style="list-style-type: none"> • nasilająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w mieście • niewystarczający zakres wsparcia asystentów rodziny (w mieście Włodawa jest tylko 1 asystent rodziny) • utrzymująca się liczba rodzin wymagających poradnictwa specjalistycznego • zwiększająca się liczba osób samotnie wychowujących dzieci wymagających wsparcia • niewystarczająca kadra pracująca z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • utrzymująca się w mieście liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • utrzymująca się na terenie miasta skala zjawiska przemocy w rodzinie • pogłębiający się problem ubóstwa oraz innych problemów społecznych będących źródłem przemocy w rodzinie • spadek zaufania do instytucji i podmiotów świadczących pomoc w sytuacji, gdy oferta dla rodzin doświadczających przemocy (ofiar i sprawców) nie jest dostępna lub nie spełnia oczekiwań

ZDROWIE UZALEŻNIENIA BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dostęp mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii dla mieszkańców miasta • prowadzenie działań na rzecz poszerzenia zakresu świadczeń medycznych • inicjowanie w mieście przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • prowadzenie przez samorząd miasta działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • prowadzona na terenie miasta działalność terapeutyczna i rehabilitacyjna w obszarze uzależnień • zapewnienie rodzinom z miasta dotkniętymi problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe • odpowiednie działanie grup/instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych informacyjnych, i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • realizowanie przez placówki oświatowe na terenie miasta programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom • podejmowanie przez samorząd miasta inicjatyw mających na celu poprawę stanu bezpieczeństwa w mieście i na drodze • prowadzenie działań motywujących do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione • zainteresowanie problemem uzależnień ze strony szkół w mieście • odpowiednia liczba funkcjonariuszy Straży Miejskiej we Włodawie • dostępność w mieście do Przychodni Medycyny Rodzinnej 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczne diagnozowanie problemu spożywania alkoholu i narkotyków wśród nieletnich • utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego • niewielka skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych w mieście • mała liczba organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• możliwości finansowe i lokalowe dla poszerzenia zakresu świadczeń medycznych dostępnych dla mieszkańców• wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców miasta• poprawa środowiska naturalnego w mieście• efektywność działań podejmowanych w mieście w obszarze uzależnień• wzrasta zapotrzebowanie rodzin dotkniętych problemami uzależnień na pomoc psychospołeczną i prawną• wsparcie organizacji pozarządowych skierowane dla osób uzależnionych i współuzależnionych• wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców miasta oraz poziomu bezpieczeństwa na drodze• podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej• wzrost świadomości społecznej na temat choroby alkoholowej i jej leczenia	<ul style="list-style-type: none">• bariery finansowe/lokalowe przy świadczeniach z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej• brak rezultatów leczenia odwykowego• niechęć do ujawniania występowania problemów alkoholowych w rodzinie• niewystarczająca liczebność kadry pracującej w mieście z osobami uzależnionymi• wzrost zagrożenia przestępczością wśród nieletnich w mieście• rosnąca liczba młodzieży eksperymentujących ze środkami psychoaktywnymi• ściśle powiązanie zjawiska przemocy w rodzinie z problemami alkoholowymi• narastające zjawisko wyuczonej bezradności społecznej i uzależnienia od pomocy społecznej• nadal spotykany brak reakcji wśród mieszkańców Włodawy na zjawiska przemocy

5. ADRESACI PROGRAMU

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Włodawa na lata 2021-2025 jest adresowany do rodzin i osób, które ze względu na przemoc w rodzinie wymagają wsparcia społecznego, sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy, społeczności lokalnej.

III. PROGRAMOWANIE

Wyniki diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta, na którą złożyła się analiza danych z tzw. źródeł zastanych, analiza wyników badań ankietowych oraz analiza SWOT, pozwoliły – po ich nałożeniu na kompetencje samorządu miasta – do opracowania założeń niniejszego programu.

Niniejszy Program jest kontynuacją Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020.

1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Włodawa na lata 2021-2025, jest następujący:

Ochrona ofiar przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy i skuteczności oddziaływania na jej sprawców.

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań.

1. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA, HARMONOGRAM, REALIZATORZY I PARTNERZY, WSKAŹNIKI, ZAKŁADANE REZULTATY

CEL OPERACYJNY 1.: Wsparcie rodzin doświadczających przemocy lub zagrożonych przemocą w rodzinie.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Udzielanie przez MOPS pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa rodzinom dotkniętym przemocą.	2021-2025	MOPS, MZI, PKOPR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - rodzaj wsparcia - liczba porad 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego i psychicznego rodzin doświadczających przemocy
Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami doświadczającymi przemocy.	2021-2025	MOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w postaci pracy socjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby rodzin, w których wielokrotnie interweniowano z powodu przemocy domowej - włączenie społeczne rodzin izolujących się i izolowanych
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.	2021-2025 w razie zaistnienia konieczności	MOPS, PKOPR, OSPRIK, PCPR, NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, którym udzielono wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona ofiar przemocy - zapobieganie eskalacji przemocy w rodzinie - zapewnienie komfortu socjalnego i psychicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
Tworzenie grup wsparcia dla rodzin doświadczających przemocy.	2021-2025 w razie zaistnienia konieczności	MOPS, MKPiRPA, MZI	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba grup wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie kondycji rodzin doświadczających przemocy - przywracanie właściwego funkcjonowania rodziny
Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie	2021-2025	MOPS, MKPiRPA, MZI, PKOPR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba porad - liczba podjętych 	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie bezpieczeństwa rodzinie

*Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
Miasta Włodawa na lata 2021-2025*

przeciwdziałania przemocy w rodzinie.		KPP, PCPR, placówki ochrony zdrowia, NGOs, Kościoły	interwencji	<ul style="list-style-type: none"> - wzmacnianie kondycji rodzin doświadczających przemocy - wzmacnianie rodzin narażonych na przemoc - zapobiegania zjawisku przemocy w rodzinie
Kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	2021-2025	UM, RM, PKOPR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba udzielonych porad 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmacnianie świadomości osób i rodzin dotkniętych przemocą - poprawa funkcjonowania rodzin - zapobiegania zjawisku przemocy w rodzinie
Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez motywowanie ich i kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	2021-2025 w razie zaistnienia konieczności	MZI, PCPR, MKPiRPA, MOPS, KPP, SR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych rozmów ze sprawcami przemocy - liczba sprawców przemocy w rodzinie skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - zmiana zachowań sprawców przemocy
Podjęcie działań zmierzających do poprawy warunków mieszkaniowych rodzin doświadczających przemocy oraz pomoc w znalezieniu pracy członkom tych rodzin.	2021-2025	UM, RM, MOPS, PUP	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - poprawa warunków życia rodzin doświadczających przemocy - poprawa relacji w rodzinach doświadczających przemocy

CEL OPERACYJNY 2.: Podejmowanie i prowadzenie działań profilaktycznych mających na celu zapobieganie przemocy i eliminowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Upowszechnianie informacji o instytucjach świadczących pomoc ofiarom agresji i przemocy w rodzinie.	2021-2025	MKPiRPA, MZI, MOPS, SM, PKOPR, KPP	- liczba podjętych działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom
Podejmowanie wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych działań edukacyjnych mających na celu wzmocnienie umiejętności społecznych, poczucia własnej wartości i samooceny, zwiększających motywację do zmian w zakresie funkcjonowania psychicznego, rodzinnego i społecznego.	2021-2025	Placówki oświatowe, MKPiRPA, MOPS, PPP, CPRO, NGOs	- liczba podjętych działań - liczba osób objętych działaniami	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - wzmacnianie kompetencji społecznych
Przeprowadzanie akcji profilaktycznych, organizowanie imprez kulturalnych i sportowych z uwzględnieniem kwestii przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2021-2025	Placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, MKPiRPA, MOPS, UM, NGOs	- liczba podjętych działań - liczba uczestników	- zmiana nastawień społeczności lokalnej do problemu przemocy w rodzinie - zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy rodzinie - promowanie prawidłowego modelu rodziny
Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin doświadczających przemocy i zagrożonych przemocą.	2021-2025	MKPiRPA, MOPS, UM, MZI, placówki oświatowe, Kościoły, NGOs	- liczba podjętych działań - liczba osób objętych działaniami	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

Budowanie pozytywnego wizerunku rodziny i promowanie potrzeby zachowania odpowiednich relacji wśród jej członków.	2021-2025	MKPiRPA, MOPS, UM, MZI, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGOs, PPP	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - promowanie prawidłowego modelu rodziny - wzmacnianie rodzin - eliminowanie zjawisk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rodzin
Realizowanie działań zmierzających do rozładowania stresu i agresji w środowisku dzieci i młodzieży poprzez sport i uczestnictwo w kulturze.	2021-2025	UM, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, CPRO, NGOs, Kościoły	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - wyzwalamie pozytywnych emocji - integrowanie środowiska dzieci i młodzieży - integrowanie społeczności lokalnej - poprawa bezpieczeństwa

CEL OPERACYJNY 3.: Wzmacnianie i doskonalenie kompetencji kadr samorządowych i organizacji pozarządowych działających w sferze społecznej.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie i zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników pomocy społecznej w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą.	2021-2025	MOPS, UM, PCPR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba odbytych szkoleń - liczba pracowników doskonalących kwalifikacje 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie kompetencji służb społecznych - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - zwiększenie skuteczności podejmowanych działań pomocowych dzięki poszerzeniu zakresu i form wsparcia dla rodzin doświadczających przemocy domowej i zagrożonych przemocą - poprawa funkcjonowania rodzin

*Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
Miasta Włodawa na lata 2021-2025*

				objętych wsparciem
Kontynuowanie działalności Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego.	2021-2025	UM, MKPiRPA, MOPS, SM, placówki oświatowe, KPP, SR, inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział lub są zainteresowani uczestnictwem w działaniach MZI	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań MZI - liczba grup roboczych - liczba rodzin objętych wsparciem 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Organizowanie szkoleń i warsztatów dla nauczycieli na temat przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym uczniów.	2021-2025	placówki oświatowe, UM, MKPiRPA, PPP	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie wiedzy nauczycieli w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy - podwyższenie kompetencji kadr pedagogicznych w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą. - eliminowanie zachowań agresywnych w środowisku uczniowskim - wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa osób i rodzin doświadczających przemocy
Wspieranie organizacji pozarządowych w podejmowanych działaniach o charakterze profilaktycznym oraz mającym na celu zapobieganie problemom uzależnień i przemocy w	2021-2025	UM, MKPiRPA, MZI, MOPS, placówki oświatowe, KPP, Kościoły, NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podmiotów objętych wsparciem 	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona ofiar przemocy - zapobieganie eskalacji przemocy w danej rodzinie - zapewnienie komfortu socjalnego i psychicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą

rodzinie.				
Monitorowanie i kontrolowanie problemów agresji i przemocy występujących w mieście.	2021-2025	MZI, MKPiRPA, MOPS, UM, SM, KPP, SR, PCPR, PPP	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj przestępstw popełnionych na terenie miasta - liczba wykroczeń na terenie miasta - liczba osób objętych dozorem i nadzorem kuratorskim 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie liczby osób i rodzin doświadczających przemocy - wzmacnianie bezpieczeństwa psychicznego rodzin doświadczających przemocy - przywracanie właściwych relacji w rodzinie

CEL OPERACYJNY 4: Współpraca podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Inicjowanie i podejmowanie współpracy różnych podmiotów z terenu miasta w celu podnoszenia świadomości mieszkańców w zakresie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz udzielania wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym uzależnieniami i przemocą.	2021-2025	MKPiRPA, MZI, MOPS, OSPRIK, UM, RM, SM, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień, narkomanii i przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Integrowanie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w mieście poprzez stałą współpracę podmiotów	2021-2025	UM, RM, MOPS, MKPiRPA, MZI, KPP, SR, PR, PCPR, PPP, PZP, PKOPR, PPK, placówki oświatowe,	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podjętych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

działających na terenie miasta i podmiotów spoza miasta wspierających mieszkańców.		KPP, SR, NGOs, Kościoły		- zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Współpraca z Kościołami w zakresie wzmacniania kondycji rodzin i eliminowania niekorzystnych zjawisk mających wpływ na komfort i jakość życia rodzin.	2021-2025	MKPiRPA, MZI, MOPS, OSPRIK, Kościoły, NGOs	- liczba podjętych działań	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - utrwalenie w świadomości społecznej wzorca rodziny prawidłowo wypełniającej przypisane jej funkcje i wolnej od zachowań patologicznych
Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców miasta.	2021-2025	UM, SM, KPP, PR, SR	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa komfortu i warunków życia mieszkańców miasta

Legenda

UM – Urząd Miejski

RM – Rada Miejska

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

MKPiRPA – Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MZI – Miejski Zespół Interdyscyplinarny

PKOPR – Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

SM – Straż Miejska

OSPRIK – Ośrodek Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej

CPRO – Centrum Profilaktyki i Rozwoju Osobowości

KPP – Komenda Powiatowa Policji

SR – Sąd Rejonowy

PR – Prokuratura Rejonowa

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

NGOs – organizacje pozarządowe

3. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordinatorem programu będzie Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodawie. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań wyznaczonych w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Włodawa na lata 2021-2025 są: Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Zespół Interdyscyplinarny, Straż Miejska, Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, placówki kultury, miejskie jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej, Centrum Profilaktyki i Rozwoju Osobowości, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, organizacje pozarządowe, Kościoły, społeczność lokalna.

4. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodawie – koordynatora programu, przy udziale członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Badania o charakterze ilościowym zostaną uzupełnione osobistą narracją członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli podmiotów uczestniczących w realizacji programu. Zebrane w ten sposób informacje zostaną włączone do rocznego sprawozdania z realizacji programu oraz przedłożone Radzie Miejskiej. Powyższe dane zostaną wykorzystane również do opracowania raportu podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość.

5. FINANSOWANIE

Działania podejmowane w ramach realizacji Programu, związane z osiągnięciem wyznaczonych celów, finansowane będą ze środków własnych gminy przewidzianych w planach finansowych poszczególnych jednostek organizacyjnych Gminy Miejskiej Włodawa. Na obsługę organizacyjno-techniczną zespołu interdyscyplinarnego przewidziane są środki zabezpieczone corocznie w planie finansowym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodawie.

Przewiduje się również możliwość współudziału w finansowaniu ww. działań ze środków Unii Europejskiej.

6. PROJEKTY

W ramach programu mogą być realizowane projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia miasta i jego mieszkańców w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie. W powyższym zakresie nie przedstawiono żadnych propozycji projektów.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy	4
Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za lata 2016-2019	7
Tabela 3. Liczba mieszkańców Włodawy w latach 2017-2019	13
Tabela 4. Struktura wiekowa ludności miasta w latach 2017-2019	13
Tabela 5. Placówki oświatowe w mieście w roku szkolnym 2019/2020	13
Tabela 6. Przypadki występowania negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej szkoły	24
Tabela 7. Przypadki występowania dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów	24
Tabela 8. Rodziny i osoby w rodzinach, którym w latach 2017-2019 MOPS przyznał pomoc z powodu przemocy w rodzinie, alkoholizmu i narkomanii	27
Tabela 9. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w mieście w latach 2017-2019	28
Tabela 10. Działalność MKPiRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście w latach 2017-2019	29
Tabela 11. Pomoc udzielona przez PCPR we Włodawie w latach 2017-2019	30
Tabela 12. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w mieście	31
Tabela 13. Parafie rzymskokatolickie i inne Kościoły w mieście w 2019 roku	34
<hr/>	
Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci	15
Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku	15
Wykres 3. Czy przemoc w rodzinie jest istotnym problemem społecznym na terenie miasta?	16
Wykres 4. Znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w mieście	16
Wykres 5. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie w mieście	17
Wykres 6. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta?	17
Wykres 7. Jakie czynniki Pani/Pana zdaniem mają wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?	18
Wykres 8. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w mieście?	19
Wykres 9. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?	20
Wykres 10. Kto jest najczęstszą ofiarą przemocy w rodzinie w mieście?	20
Wykres 11. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w mieście?	21
Wykres 12. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w mieście działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?	21
Wykres 13. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?	22
Wykres 14. Czy podejmowane działania wobec sprawców przemocy w rodzinie jest wystarczająca?	22
Wykres 15. Czy, biorąc pod uwagę trzy ostatnie lata, w Pani/Pana odczuciu przybyło przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów?	25
